

Барко В. В. кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник лабораторії психологічного забезпечення Державного науково-дослідного інституту Міністерства внутрішніх справ України
<https://orcid.org/0000-0003-4962-0975>

Барко В. І. доктор психологічних наук, головний науковий співробітник лабораторії психологічного забезпечення Державного науково-дослідного інституту Міністерства внутрішніх справ України
<https://orcid.org/0000-0003-4962-0975>

Мойсєєва О. Є. доктор психологічних наук, професор кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ
<https://orcid.org/0000-0002-4698-2578>

ВИЗНАЧЕННЯ СТУПЕНЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття присвячена висвітленню результатів експериментального дослідження, присвяченого визначенню психологічної готовності поліцейських і курсантів закладів вищої освіти МВС України до вибору поліцейської спеціалізації. Встановлені критерії психологічної готовності особистості до вибору поліцейських професій, які базуються на дослідженні з охопленням більше тисячі поліцейських Національної поліції. Дослідження проводилось на основі використання оптимального комплексу психодіагностичних методик, який уможливив вивчення основних індивідуально-особистісних особливостей поліцейських, що визначають рівень психологічної готовності особи до діяльності. У статті наведені спільні ознаки і основні відмінності видів поліцейської діяльності; сформульовано висновки щодо вдосконалення механізмів професійного добору поліцейських і призначення їх на посади.

Ключові слова: Національна поліція України; психологічна готовність; професіограма; індивідуальні властивості; професійний добір; психологічне вивчення.

Вступ. Національна поліція України (НПУ) перебуває в стані подальшого реформування діяльності і сьогодні потребує суттєвого покращання роботи в напрямі оптимізації системи психологічного вивчення працівників. Це необхідно в цілях підвищення ефективності професійного добору персоналу і призначення поліцейських на посади з урахуванням всебічного врахування рівня психологічної готовності особи до службової діяльності [1]. Упродовж останніх років науковці системи МВС України багато що зробили в цьому напрямі, зокрема розробили професіограми основних поліцейських професій, а також здійснили українськомовну адаптацію низки поширених зарубіжних діагностичних методик. Розроблені професіограми і психограми дали можливість розширити можливості психологів НПУ в роботі з персоналом, покращити систему психологічного забезпечення діяльності

поліції, встановити психологічні критерії і показники, що уможливають надання науково обґрунтованих рекомендацій при призначенні поліцейських на посади. Проте проблема вивчення психологічної готовності поліцейських і курсантів закладів вищої освіти МВС України з метою оптимального підбору для них подальшої поліцейської спеціалізації до цього часу не вирішена, що обмежує можливості психологів і поліцейських комісій при проведенні професійного добору персоналу і призначенні осіб на конкретні посади, наданні курсантам рекомендацій щодо обрання спеціалізації.

Метою дослідження є розроблення методики психологічної діагностики психологічної готовності поліцейських і курсантів закладів вищої освіти (ЗВО) МВС України до певного виду діяльності і вибору поліцейської спеціалізації.

Для досягнення мети потрібно виконати такі завдання: а) визначити методологію,

критерії і психодіагностичний апарат вивчення психологічної готовності особистості до діяльності; б) здійснити порівняння психограм за основними критеріями і показниками психологічної готовності працівників до діяльності; в) встановити спільні ознаки і відмінності між показниками психологічної готовності поліцейських різних підрозділів; г) сформулювати рекомендації щодо встановлення психологічної готовності поліцейських і курсантів до певного виду діяльності.

Теоретичне підґрунтя. Вітчизняні науковці за роки незалежності держави приділили чимало уваги питанням дослідження проблематики психологічної готовності до професійної діяльності в системі органів внутрішніх справ України. Перші спроби здійснили на початку 2000-х років В. І. Барко, Ю. Б. Ірхін, Т. М. Нецерет, О.В. Шаповалов та ін., в останні роки проблематику розробляли В. Барко, І. Дубова, О. Євдокимова, В. Остапович, В. Криволапчук, Л. Кириєнко, І. Пампура та ін. [2-4]. Дослідники зарубіжних країн також підіймали в публікаціях питання психологічного вивчення готовності до професійної діяльності працівників правоохоронних органів (Barrett G. V., Miguel R. F., Hurd J. M., Lueke S. B., Tan J. A., Cochrane R. E., Tett R., Vandecreek L., Ono, M., Sachau, D.A., Deal, W.P., Englert, D.R., Taylor, M.D., Chibnall, J.T., Detrick, P., Luebbert, M.C., Wolfe S.E., Mclean K., Rojek J., Alpert G.P., Smith M. R.) [7-14].

Для проведення психологічного вивчення персоналу в поліціях розвинутих країн використовують різні методи й засоби - психодіагностичні методи (опитувальники NEO-FFI і NEO-PI (Costa & McCrae), Hogan Resonal Inventory (HPI); Californian Psychological Inventory (CPI); Working Readiness and Adaptation Profile (WRAP); Survey of Life Experience (SOLE); Invalid Personality Inventory (IPI); Gilford-Zimmerman Temperament Survey (GZTS), Position Analysis Questionnaire (PAQ), та інші, спостереження, інтерв'ю, метод критичних інцидентів, факторний аналіз тощо [6-13]. Співробітники лабораторії психологічного забезпечення Державного

науково-дослідного інституту МВС України за останні три роки провели українськомовну адаптацію деяких валідних і надійних методик психодіагностичного вивчення психологічної готовності до діяльності, зокрема, Індивідуально-типологічного опитувальника (Собчик); Опитувальника Великої п'ятірки (Джон, Науман, Сото); Опитувальника толерантності до невизначеності (С.Баднера), рівня і структури емоційного інтелекту (М. Манойлова) [2-5] та ін., що дозволило значно покращити систему психологічного вивчення персоналу НПУ. Встановлені деякі кореляційні зв'язки між готовністю до правоохоронної діяльності і ступенем прояву індивідуальних особливостей (інтроверсії, нейротизму, відкритості досвіду, сумлінності тощо). Проте чіткі результати порівняльного аналізу компонентів психологічної готовності до професійної діяльності поліцейських, специфіки професійно важливих якостей фахівців різних видів поліцейської діяльності (спеціальностей) в наразі відсутні, що перешкоджає успішному розробленню методики психологічної діагностики психологічної готовності поліцейських і курсантів ЗВО МВС України до певного виду діяльності і вибору поліцейської спеціалізації.

Методи дослідження. Дослідження проводилось упродовж 2019-2021 років з охопленням більше тисячі поліцейських за основними видами діяльності (патрульної, кримінальної поліції, дільничних офіцерів поліції (ДОП), поліції охорони тощо), віком від 22 до 46 років) із 20 областей України; 78% респондентів становили чоловіки. Спеціальні звання працівників поліції становили від капрала до полковника поліції. За результатами експертного оцінювання 80% обстежених охарактеризовані як успішні працівники. Враховуючи обсяг обстежених поліцейських і генеральної сукупності кількісний показник вибірки є репрезентативним, (при довірчому рівні ймовірності 0,99 із теоретичною статистичною похибкою 0,01). До *методів дослідження відносяться*: вивчення і аналіз літературних джерел, присвячених

теоретичним і прикладним аспектам розроблення психограм поліцейських професій; психологічна діагностика; опитування та інтерв'ювання поліцейських і курсантів, експертне оцінювання, кореляційний аналіз. Статистичний аналіз даних проводився з використанням програм Microsoft Excel та SPSS Statistics. Серед критеріїв психологічної готовності виокремлено три головних: *загальних здібностей; особистісних характеристик; мотиваційної спрямованості.* Психодіагностичне вивчення працівників поліції здійснювалось з використанням адаптованих українською мовою тестів *загальних здібностей* - Р. Амтхауера (тестометричний інтелект), Манойлової (емоційний інтелект); Меде-Піорковського (креативність); особистісних характеристик - Опитувальників ІГО (Собчик, провідні тенденції), Великої П'ятірки (Джон, Науман, Сото, характерологічні особливості), структури темпераменту (Русалов, Леонгард); *мотиваційної спрямованості* - Річі-Мартіна (структура мотивації), Джонса-Крендалла (рівень самоактуалізації). В статті представлені результати обстеження саме групи *успішних* працівників поліції. *Об'єктом* дослідження є психологічна готовність поліцейських і курсантів до вибору поліцейської діяльності; *предметом* – діагностика психологічної придатності поліцейських і курсантів ЗВО МВС до вибору спеціалізації за основними видами поліцейської діяльності. *Наукова новизна дослідження.* У даному дослідженні вперше представлена методика психодіагностики ступеню психологічної готовності поліцейських і курсантів до вибору спеціалізації за основними видами поліцейської діяльності за критеріями загальних здібностей; особистісних характеристик; мотиваційної спрямованості..

Результати і обговорення. В широкому смислі психологічна готовність до діяльності являє собою комплексну характеристику, сукупність психологічних і психофізичних властивостей, спеціальних знань, умінь і навиків, необхідні досягнення прийнятної ефективності праці. Професійно-психологічна готовність поліцейського до

діяльності в зазначених умовах характеризується низкою компонентів. Так, мотиваційна готовність до дій в особливих умовах означає наявність у працівника установки на певний тип поведінки, реагування і спілкування в складних ситуаціях, емоційного налаштування на діяльність у непростих умовах. Когнітивна складова означає, що поліцейський знає необхідні для своєї професійної діяльності норми адміністративного і кримінального процесуального законодавства, відомчі нормативні документи, правила застосування засобів фізичного впливу, спеціальних засобів і зброї тощо, психологічні методи впливу на особистість і т. ін. Операціональна складова готовності означає, що поліцейський вміє спілкуватися, впливати на людей і переконувати їх, діяти швидко і впевнено, застосовувати всі дозволені законом заходи й засоби з метою профілактики і припинення протиправних дій, затримання правопорушників тощо. Особистісна сторона готовності полягає у тому, що поліцейського наявні необхідні для професійної діяльності загальні й спеціальні здібності, йому притаманні індивідуально-психологічні якості, необхідні для дій у складних умовах (комунікабельність, рішучість, сміливість, наполегливість, стресостійкість, врівноваженість, здатність до рефлексії, емпатії, розуміння поведінки та емоцій людей). Під впливом вимог діяльності у ході оволодіння професією формуються професійно важливі якості людини, які забезпечують розвиток необхідних навичок, знань, умінь, що визначають кваліфікацію, майстерність [5, с.30-32].

В даному дослідженні ми сконцентрувались на вивченні й оцінці психологічної готовності поліцейських і курсантів до діяльності як складової професійної придатності. Ми виходили з того, що на кожному етапі становлення професіонала професія пред'являє певні вимоги до інтелекту, мислення, пам'яті, уваги, особистісних якостей та інших психічних функцій особистості. Психологічна готовність особи відображує саме відповідність індивідуально-особистісних особливостей людини

вимогам службової діяльності (об'єктивний компонент готовності), а також узгодженість змісту діяльності з інтересами, потребами і схильностями особи (суб'єктивний компонент психологічної готовності). В якості критеріїв психологічної готовності виокремлено три головних: *загальних здібностей* (конкретизується в показниках властивостей нервової системи, рівня тестометричного й емоційного інтелекту, креативності); *особистісних характеристик* (особливості темпераменту, характеру, міжособистісної взаємодії); *мотиваційної спрямованості* (мотиви професійного вибору, рівень самоактуалізації). Розглянемо їх докладніше.

1. Критерій загальних здібностей. Встановлено, що залежно від виду поліцейської діяльності професії висувають специфічні вимоги до *загальних здібностей* працівників поліції. Дослідження за тестом Р. Амтхауера показало, що найвищий рівень властивий працівникам слідства – 110 одиниць IQ (вербальний); 115 (невербальний) й аналітичних підрозділів – 115 одиниць IQ (вербальний); 120 (невербальний), оперуповноваженим кримінальної поліції – 104 і 110 одиниць IQ відповідно. Далі за цим показником (в порядку зменшення) йдуть поліцейські поліції охорони (103 і 110 одиниць IQ відповідно); патрульної поліції і (107-106 одиниць IQ) і дільничні офіцери (100 і 105 одиниць IQ), яким притаманні дещо нижчі індекси інтелекту. Вивчення *креативності* показало, що найвищий рівень властивий для поліцейських патрульної поліції (4,88 швидкість і 9,14 – оригінальність), органів досудового розслідування (4,29 – швидкість і 8,40 оригінальність); дільничним офіцерам (4,19 і 8,34 відповідно), оперуповноваженим (4,04 і 8,34). Дещо меншими показниками оригінальності мислення характеризуються поліцейські поліції охорони (4,16 і 7,12). Отже, усім поліцейським бажано мати середній або вищий за середній рівень вербального та невербального інтелекту, середній або вищий рівень креативності.

2. Критерій особистісних характеристик. *Характерологічні особливості.* Дослідження особистісних

характеристик із використанням Опитувальника Великої П'ятірки дозволило висновувати про те, що поліцейським властиві такі риси, як сумлінність (середнє значення - 35,6 балів); відкритість новому досвіду (32,9 балів); помірна поступливість (31,3 бали) та екстравертованість (30,0 балів), низький рівень нейротизму (14, 5 балів). Показники тестування поліцейських різних підрозділів є близькими між собою, відмінності статистично незначущі ($p=0,001$). Аналіз усереднених профілів особистості поліцейських, отриманих на основі використання Індивідуально-типологічного опитувальника (ІТО) дозволяє охарактеризувати їх як лінійний, розташований у діапазоні 3–7 балів, що свідчить про гармонійність особистості поліцейських, врівноваженість особистісних якостей. Варіабельність профілів незначна (0,10–0,26), що свідчить про збалансованість різноспрямованих тенденцій. Усереднений профіль містить чотири підйоми за шкалами: 1 (екстраверсія), 8 (лабільність, емотивність), 2 (спонтанність), 4 (ригідність). Найнижчі індекси зафіксовано за шкалами 5 (інтровертованість) і 7 (тривожність). Показники тестування дуже подібні, відмінності між даними статистично незначущі ($p=0,001$). Поліцейські є екстравертами з помірними показниками спонтанності, агресивності і ригідності. Сензитивність і емотивність представлені індексами в межах норми. Інтровертованість і тривожність є мало вираженими.

Найвищі показники стеничних шкал – спонтанності й агресивності властиві оперуповноваженим карного розшуку (5,84 і 4,91 відповідно). Доволі високі показники цих шкал, а також ригідності (5,78) відмічені також у працівників органів досудового слідства, що свідчить про такі риси, як наполегливість, певну педантичність і схильність ретельно перевіряти отриману інформацію. Найвищі індекси шкали гіпостеничного типу 6 (сензитивність) виявлено у працівників патрульної поліції (4,35), що є свідченням певної емоційної теплоти поліцейських, чутливості, емпатії і тенденції до компромісів.

Питання психології

Результати, отримані за допомогою опитувальника Леонгарда-Шмішека, свідчать про відсутність акцентуацій характеру і темпераменту у поліцейських. В усередненому профілі поліцейських зафіксовані деякі підвищення за шкалами 5 (гіпертимність); 1 (демонстративність); 3 (педантичність). Показники тривожності, збудливості, дистимічності є незначними (у межах 4,80 – 9.0 балів). Найвищі показники гіпертимності (5 шкала) властиві оперуповноваженим і слідчим (15,69 і 15,28), найнижчі – дільничним і поліцейським поліції охорони (14,76 і 14,66); найвищі індекси демонстративності (1 шкала) – дільничним офіцерам і слідчим (14,58 і 14, 29), найнижчі – працівникам поліції охорони (12,73). Високі показники за шкалою 2 (застрагання) демонструють слідчі і оперуповноважені (12.61 і 12,46), найнижчі – працівники патрульної поліції (9.60). Отже, поліцейським (особливо слідчим і оперуповноваженим) притаманні такі риси, як принциповість, твердість переконань, стриманість, почуття обов'язку, обов'язковість. За шкалою 3 (педантичність) найвищі показники зафіксовано у поліцейських патрульної поліції (12.36), а також поліції охорони (10.73), у поліцейських інших підрозділів індекси в межах коридору норми. У поліцейських помірно виражені шкали емотивного (9) і циклотимного (10) типу (найбільше – у патрульних (10,87 і 11,43 відповідно) і слідчих (10,78 і 9,68). Отже, поліцейським, особливо патрульним і слідчим, властиві риси змішаного типу реагування.

Опитування з використанням ОСТ (В. Русалов) в цілому підтвердили попередні дані і дають підстави стверджувати, що поліцейським властиві високі індекси за шкалами предметного і соціального темпу (4 і 5) – 10.07-8.12 відповідно; а також шкалами предметної та соціальної ергічності (1 і 2) – 10.18-7.10 відповідно. Найвищі показники за зазначеними шкалами виявили працівники карного розшуку і слідчі (10.07-10.18), далі йдуть ДОП і працівники патрульної поліції (9.53-9.22). Також усім поліцейським властиві високі показники предметної пластичності (шкала 3) – 9.31-9.10, що свідчить про

легкість переключення з одного виду діяльності на інший, швидкий перехід з одних форм мислення на інші, прагнення до різноманітності в предметній діяльності. Встановлено, що більшості працівників поліції притаманні невисокі показники емоційності (шкали 7 і 8) – 2.92-2.02. Це означає, що поліцейським в цілому невластиві емоційність і чутливість, вони упевнені в собі в ситуаціях спілкування, емоційно стійкі. Найстійкішими емоційно є оперуповноважені карного розшуку (2.02), працівники поліції охорони (2.10).

Аналіз психологічних профілів, отриманих за методом ДМО дозволяє висновувати про те, що більшість поліцейських є особами, у яких склалися гармонійні відносини з оточенням (більшість шкал не перевищують 8 балів). Октанти стеничного типу реагування (1-3), які відображують такі риси міжособистісної взаємодії, як лідерство, упевненість (1), незалежність, суперництво (2), прямолінійність, імпульсивність (3) найбільш виражені у поліцейських патрульної поліції (8,33-6,09), слідчих (7,93-5,41) і поліцейських охорони (7,90- 5,50); в меншій мірі – у оперуповноважених карного розшуку (6,50-4,69). Октанти гіпостеничного типу (5 і 6), які свідчать про тенденції до поступливості, скромності, уникнення конфронтації, залежності від інших, нерішучості в міжособистісних стосунках в цілому мало виражені і найбільше виявляються у патрульних (4,18 і 5,60), а також поліцейських поліції охорони (4,15 і 5,40); найменше вони виражені у оперуповноважених (2,59 і 3,83 відповідно). Те ж саме витікає із результатів, отриманих за шкалою змішаного типу реагування (8 – відповідально-великодушний тип). Найвищі значення демонструють працівники патрульної поліції і поліції охорони (6,89 і 6.60 відповідно), що свідчить про важливість для професійної діяльності таких рис, як готовність допомагати іншим, почуття відповідальності за доручену справу, альтруїзм тощо. Найвищі індекси стеничного і гіпостеничного типу взаємодії зафіксовані у поліцейських патрульної поліції, що може пояснюватись значним діапазоном їх обов'язків і, відповідно,

широким коридором комунікативних якостей особистості.

3. Критерій мотиваційної спрямованості. Аналіз результатів опитування поліцейських з використанням тесту Річі-Мартіна дозволив визначити специфіку мотиваційної спрямованості працівників поліції різних підрозділів.

Найвищі індекси задоволення потреб у процесі службової діяльності отримала потреба у *високій заробітній платні* та матеріальній винагороді (1) – 44,9- 38,3. Найбільше матеріальні стимули грають роль для працівників поліції охорони (44,9), найменше – для оперуповноважених і слідчих (38,3 і 40,7 відповідно). На наступних позиціях за популярністю вибору знаходяться потреби у *цікавій, суспільно-корисній праці* (8) – 40,1-35,7, причому найвищий результат демонструють оперуповноважені й слідчі (40,1 і 39,1 відповідно), найнижчий – 35,7 і 36,7 – поліцейські поліції охорони і ДОП. На третьому й четвертому місцях за поширеністю вибору знаходяться потреби у *чіткому структуруванні роботи* (3) і *визнанні з боку інших* – 43,5-31,6 і 35,8-33,2 відповідно. Найбільше потреба у структуруванні виражена у працівників поліції охорони (43,5), найменше – у поліцейських патрульної поліції і слідчих (31,6 і 32,2). Високі й помірні показники потреби до *самовдосконалення* у поліцейських (33,9-30,3), особливо у слідчих (33,9) і патрульних (33,7) є свідченням прагнення до самостійності й незалежності в роботі. Наступною за значущістю йде потреба *ставити сміливі, складні цілі й досягати їх* (33,5-27,9). Найбільше вона виражена у оперуповноважених і слідчих (33,5 і 32,5), найменше – у представників поліції охорони (27,9). Високі індекси за цією потребою свідчать про бажання діяти самостійно, викладатися на роботі, працювати понаднормово тощо. Достатньо вираженою є потреба у *різноманітності* (9) – 29,4-26,3. Найбільше вона виражена у оперуповноважених і патрульних (29,4 і 28,9). Потреба бути *креативним* (10) також виявляється доволі часто (26,4-21,9). Найвираженішою вона є у слідчих, патрульних і оперуповноважених, найменш

вираженою – у представників поліції охорони. На останні місцях в структурі мотиваційної спрямованості розташовані потреби, які мало пов'язані зі змістом правоохоронної діяльності - у *соціальних контактах* (4), *стабільних стосунках* (5) і у *впливовості та владі* (8). За рівнем самоактуалізації поліцейські різних підрозділів також розподіляються. Усі обстежені працівники мають достатньо високий рівень самоактуалізації, який перевищує 40 балів (із 60 можливих). Найвищий ступінь виявили слідчі і працівники патрульної поліції (45,8 і 44,9 відповідно).

Таким чином, з позицій психології, поліцейська діяльність має низку спільних (інваріантних ознак), які обумовлені специфікою цієї правоохоронної діяльності, так і значною їх варіативністю залежно від конкретного виду службової діяльності (поліцейської спеціальності). Дослідження показало, що відмінності зафіксовано за багатьма критеріями і показниками психологічної придатності особистості до діяльності. Так, за критерієм загальних здібностей (показниками інтелекту) найбільші індекси продемонстрували працівники аналітичних і слідчих підрозділів, найнижчі властиві патрульним. Водночас, найвищий показник креативності властивий працівникам патрульної поліції, що є непрямим свідченням незалежності проявів тестометричного інтелекту і творчих можливостей особи. Найвищі індекси стенічного і гіпостенічного типу взаємодії зафіксовані у поліцейських патрульної поліції, що може пояснюватись значним діапазоном їх функціональних обов'язків і, відповідно, широким коридором комунікативних якостей особистості – від владних і домінуючих до компромісних тенденцій і навіть поступливості.

За критерієм особистісних характеристик встановлено, що найвищі показники стенічних шкал – спонтанності й агресивності властиві оперуповноваженим карного розшуку, що є свідченням сильного «Я», наступальних тенденцій, напористості, пошукової активності, здатності протистояти впливам тощо. Доволі високі

Питання психології

показники цих шкал, а також ригідності (5,78) відмічені також у працівників органів досудового слідства. Найвищі індекси шкали гіпостенічного типу 6 (сензитивність) виявлено у працівників патрульної поліції (4,35). Найвищі показники гіпертимності (5 шкала) властиві оперуповноваженим і слідчим, найнижчі – дільничним і поліцейським поліції охорони; найвищі індекси демонстративності (1 шкала) – дільничним офіцерам і слідчим, найнижчі – працівникам поліції охорони. Високі показники за шкалою 2 (застрягання) демонструють слідчі і оперуповноважені, найнижчі – працівники патрульної поліції. За шкалою 3 (педантичність) найвищі показники зафіксовано у поліцейських патрульної поліції, а також поліції охорони. Найвищі показники за шкалами ергічності і темпу (за опитувальником ОСТ) виявили працівники карного розшуку і слідчі, далі йдуть ДОП і працівники патрульної поліції. Найстійкішими емоційно є оперуповноважені карного розшуку і працівники поліції охорони. Октанти стенічного типу реагування (1-3) (за опитувальником ДМО), які відображують такі риси міжособистісної взаємодії, як лідерство, упевненість, незалежність, суперництво, прямолінійність, імпульсивність найбільш виражені у поліцейських патрульної поліції, слідчих і поліцейських охорони; в меншій мірі – у оперуповноважених карного розшуку. Октанти гіпостенічного типу (5 і 6), які свідчать про тенденції до поступливості, скромності, уникнення конфронтації, залежності від інших, нерішучості в міжособистісних стосунках в цілому мало виражені і найбільше виявляються у патрульних, а також поліцейських поліції охорони; найменше вони виражені у оперуповноважених.

За критерієм мотиваційної спрямованості (за опитувальником Річі-Мартіна) найвищі потреби у *цікавій, суспільно-корисній праці* (8) демонструють оперуповноважені й слідчі, найнижчі – поліцейські поліції охорони і ДОП. Найбільше потреба у структуруванні роботи

виражена у працівників поліції охорони, найменше – у поліцейських патрульної поліції і слідчих. Високі й помірні показники *потреби до самовдосконалення* у поліцейських (33.9-30,3), особливо у слідчих (33.9) і патрульних (33.7) є свідченням прагнення до самостійності й незалежності в роботі. Наступною за значущістю йде потреба *ставити сміливі, складні цілі й досягати їх*, найбільше вона виражена у оперуповноважених і слідчих, найменше – у представників поліції охорони. Як видно, найбільше значення при обранні поліцейської діяльності має реалізація потреби у достатньо високій заробітній платні. Далі (у порядку зменшення актуальності) йдуть потреби у суспільно-корисній праці, у чіткому структуруванні роботи, у самовдосконаленні, у визнанні, у постановці і досягненні складних цілей. Таким чином, матеріальні потреби є лідируючими серед інших, що цілком очікувано і зрозуміло. Позитивним є те, що більшість поліцейських при виборі професійної діяльності керуються соціально значущими потребами – у суспільно корисній праці, у постановці і досягненні складних цілей, а також потребами самореалізації – у самовдосконаленні, визнанні, креативності. Утилітарні потреби, які не мають відношення до змісту діяльності - у владі, різноманітності роботи, соціальних контактах перебувають на останніх місцях у рейтингу.

З метою оцінювання ступеню психологічної готовності поліцейських і курсантів до обрання певного виду поліцейської діяльності доцільно використати дані таблиці 1, які розроблені на основі порівняльного аналізу різних психограм. В таблиці представлено параметри для її оцінювання, перелік психодіагностичних методик для їх оцінювання і виміру, а також конкретні показники психологічної готовності, що уможливають обґрунтоване надання рекомендацій поліцейським і курсантам щодо вибору оптимального виду поліцейської діяльності (спеціалізації).

Шкала оцінювання психологічної готовності поліцейських і курсантів ЗВО МВС (підсумкові параметри і показники)

№	Параметри оцінювання	Методики дослідження	Поліцейські спеціалізації				
			Патрульні	Слідчі	Оперуповноважені	Дільничні офіцери	Показники, які свідчать про потребу розвитку
1	Особливості провідних тенденцій	Індивідуальний типологічний опитувальник (ІТО)	Шкала 2–8 балів; шкала 3–8 балів; шкала 4–8 балів; шкала 7–8 балів; показники шкал L і K–0–4 балів	Шкала 2–1–5 балів; шкала 3–1–4 бали; шкала 4–1–4 бали; шкала 7–5–7 балів; показники шкал L і K–0–4 балів	Шкала 2–6 балів; шкала 3–7 балів; шкала 4–7 балів; шкала 7–0–2 бали; показники шкал L і K–0–4 балів	Шкала 2–7 балів; шкала 3–5–6 балів; шкала 4–5–6 балів; шкала 7–3–4 бали; показники шкал L і K–0–4 балів	Шкали: 2, 3, 4, 7–9 балів. Показники шкал L і K–більше 5 балів
2	Особливості акцентуацій	Опитувальник Леонгарда–Шмішека	Шкала 1–18–19 балів; шкала 5–18–19; шкала 6–13–17; шкала 7–8–9 балів	Шкала 1–4–9 балів; шкала 5–4–10 балів; шкала 6–9–12 бали; шкала 7–6–7 балів	Шкала 1–12–17 бали; шкала 5–14–17 балів; шкала 6–2–6 бали; шкала 7–1–3 бали	Шкала 1–10–11; шкала 5–11–13 балів; шкала 6–7–8 бали; шкала 7–4–5 балів	Показники шкал 1, 5 перевищують 19 балів; 6–перевищують 17 балів; 7–перевищують 9 балів
3	Особливості характеру	Опитувальник великої п'ятірки (ОВП)	Значення поступливості –41–43 балів; сумлінності –33–30 балів; відкритості –25–23 балів	Значення поступливості –37–40 балів; сумлінності –42–45 балів; відкритості –34–45 балів	Значення поступливості –23–32 балів; сумлінності –39–41 балів; відкритості –31–33 балів	Значення поступливості –33–36 балів; сумлінності –34–38 балів; відкритості –26–30 балів	Значення поступливості –вище 43 балів; сумлінності –менше 30; відкритості –менше 23
4	Мотиваційний профіль	Тест Річі–Мартіна	Шкала 12–32 і менше балів; шкала 11–29 і менше балів; шкала 10–20 балів і менше; шкала 7–29 і менше балів;	Шкала 12–37 і більше балів; шкала 11–34 і більше балів; шкала 10–25–26 балів; шкала 7–34 і більше балів;	Шкала 12–35–36 балів; шкала 11–32–33 балів; шкала 10–27 і більше балів; шкала 7–32–33 балів;	Шкала 12–33–34 балів; шкала 11–30–31 балів; шкала 10–21–24 балів; шкала 7–30–31 балів;	Жодна з шкал (12, 11, 10 і 7) не представлена в профілі на перших чотирьох місцях (позиціях)
5	Рівень самоактуалізації	Тест Джонса–Крендалла	Рівень самоактуалізації менше 33–28 балів	Рівень самоактуалізації 45–60 балів	Рівень самоактуалізації 40–44 балів	Рівень самоактуалізації 34–39 балів	Рівень самоактуалізації менше 28 балів
6	Властивості пам'яті	Методика «10 слів»	3 першої спроби –5 слів	3 першої спроби –9 і більше слів;	3 першої спроби –8 слів;	3 першої спроби –6–7 слів;	3 першої спроби –менше 5 слів
7	Загальні здібності (рівень вербального і невербального інтелекту)	Тест Амтхауера	Середній рівень вербального і невербального інтелекту (86–90) одиниць IQ;	Високий рівень вербального інтелекту (113–130 одиниць IQ); Високий рівень невербального інтелекту (більше 112 одиниць IQ);	Середній або вищий за середній рівень вербального і невербального інтелекту (106–112) одиниць IQ);	Середній рівень вербального і невербального інтелекту (91–105) одиниць IQ);	Низький рівень вербального або невербального інтелекту (менше ніж 86 одиниць IQ);

Питання психології

8	Особливості творчого потенціалу (рівень креативності)	Тест Меде-Піорковського	Показник кількості речень – 2	Показник кількості речень – 6-10;	Показник кількості речень – 4-5;	Показник кількості речень – 3;	Показник кількості речень – менше 2
9	Комунікативні здібності (тип міжособистісної взаємодії)	Тест Лірі	Октант 3 – 0-2 балів; Октант 4 – 9-11 балів; Октант 5 – 9-11 балів; Октант 8 – 0-2 балів;	Октант 3 – 3-4 бали Октант 4 – 0-2 балів; Октант 5 – 3-5 балів; Октант 8 – 7-11 балів	Октант 3 – 8-11 бали; Октант 4 – 3-5 бали; Октант 5 – 0-2 бали; Октант 8 – 5-6 балів	Октант 3 – 5-7 балів Октант 4 – 6-8 балів; Октант 5 – 6-8 балів; Октант 8 – 3-4 бали;	Показники будь-якого з октантів перевищують 11 балів

Підбір діагностичних методик для психологічного обстеження осіб ґрунтувався на принципах системності, комплексності й оптимізації, що дозволяє здійснити усебічне вивчення особистості поліцейського (курсанта), сформулювати на цій основі науково обґрунтований висновок щодо ступеня психологічної придатності (схильності) особи до поліцейської службової за певним її видом (спеціалізацією).

Розглянемо три *послідовні етапи* процедури оцінювання психологічної готовності особи до діяльності.

1. *Визначення груп респондентів за результатами тестування.*

Результати тестування за допомогою використання низки запропонованих психодіагностичних методик уможливають розподіл респондентів на декілька груп: а) особи, що схильні до службової діяльності в поліцейських підрозділах патрульної поліції; б) особи, що схильні до слідчої діяльності; в) особи, що схильні до службової діяльності в

підрозділах кримінальної поліції; г) особи, що схильні до службової діяльності в підрозділах дільничних офіцерів поліції.

До додаткової групи (колонка таблиці «Показники, які свідчать про потребу в розвитку») особа потрапляє у тому випадку, коли за результатами тестування респондент отримує несприятливий для прогнозу успішної службової діяльності результат (знижений рівень інтелекту, пам'яті, креативності, надмірні акцентуації характеру чи темпераменту, несприятливі мотиваційний профіль і особливості інтерперсональної взаємодії). Такі особи потребують розвитку чи корекції деяких індивідуально-особистісних якостей.

2. *Встановлення переважної професійної спрямованості особи.*

Досвід пілотного обстеження курсантів з використанням зазначеного комплексу психодіагностичних методик показує, що, зазвичай, особа виявляє схильність одразу до декількох видів поліцейської діяльності, до якогось – більшу, до якогось – меншу (таблиця 2).

Табл. 2

Розподіл осіб за ступенем психологічної готовності до службової діяльності

Посада	Придатний	Потребує розвитку	Слідчий	Оперуповноважений	Дільничний офіцер	Патрульний
1. Курсант	69.57%	30.43%	25.00%	25.00%	31.25%	18.75%
2. Курсант	84.00%	16.00%	26.32%	26.32%	36.84%	10.53%
3. Курсант	70.83%	29.17%	58.82%	17.65%	17.65%	5.88%
4. Курсант	68.00%	32.00%	11.76%	29.41%	17.65%	41.18%
5. Курсант	79.17%	20.83%	29.41%	47.06%	23.53%	0.00%
6. Курсант	76.19%	23.81%	50.00%	14.29%	21.43%	14.29%
7. Курсант	80.00%	20.00%	27.78%	22.22%	33.33%	16.67%
8. Курсант	76.19%	23.81%	28.57%	28.57%	42.86%	0.00%
9. Курсант	66.67%	33.33%	33.33%	25.00%	16.67%	25.00%
10. Курсант	80.95%	19.05%	40.00%	20.00%	26.67%	13.33%
11. Курсант	83.33%	16.67%	38.89%	22.22%	27.78%	11.11%
12. Курсант	76.00%	24.00%	36.84%	36.84%	5.26%	21.05%
13. Курсант	88.00%	12.00%	45.00%	5.00%	30.00%	20.00%
14. Курсант	80.00%	20.00%	40.00%	35.00%	10.00%	15.00%

З таблиці видно, що в деяких випадках особа виявляє приблизно рівний розподіл за ступенем психологічної готовності до діяльності з незначною перевагою на користь певної поліцейської спеціалізації (курсанти 1; 2; 7; 9). Такі особи, очевидно, здатні виконувати практично будь-який вид службової поліцейської діяльності, проте бажано надати їм можливість обирати той, до якого виявлено найбільший відсоток готовності (схильності) до роботи. В інших варіантах розподілу спостерігається чітка перевага спрямованості в бік певного виду діяльності (курсант 3 – 58,8% - слідчий; 5,9% – патрульний; курсант 5 – 47% - оперуповноважений; 0% - патрульний; курсант 13 – 40% - слідчий; 10% - дільничний). Зрозуміло, що в таких випадках доцільно дати особі можливість обрати для подальшого навчання саме ту спеціалізацію, до якої виявлений найбільший рівень психологічної готовності. З таблиці також видно, що більшість респондентів виявили достатньо високий відсоток психологічної готовності до службової діяльності (від 88 до 70%). Водночас, практично усі опитані потребують розвитку окремих індивідуально-особистісних особливостей (від 30 до 12%).

3. Віднесення особи до певної категорії розвитку за характером індивідуальних особливостей.

Аналіз особливостей відповідей респондентів на тестові завдання дозволив зробити висновок про те, що розвитку потребують різні індивідуально-особистісні властивості, проте можливо згрупувати респондентів у чотири категорії (за характером виявлених у процесі тестування психологічних особливостей): 1. Особи, які за результатами тестування виявили знижений рівень загальних здібностей (інтелекту, креативності, пам'яті); 2. Особи, які за результатами виконання особистісних опитувальників продемонстрували гіперстенічний тип реагування (надмірні показники за шкалами агресивності, спонтанності, ригідності, демонстративності); 3. Особи, які за результатами психологічної діагностики продемонстрували

гіпостенічний тип реагування (високі показники за шкалами поступливості, емотивності, дистимності, тривожності). 4. Особи, які за результатами тестування виявили несприятливий тип мотиваційної спрямованості (низький рівень самоактуалізації, домінування утилітарних мотивів вибору професії).

До **першої категорії** слід віднести осіб, які за результатами тестування параметрів 6 (Властивості пам'яті), 7 (Загальні здібності), 8 (Особливості творчого потенціалу) отримали низькі показники, що наведені у колонці «Показники, які свідчать про потребу в розвитку»: показники запам'ятовування – менше 5 слів у першій спробі; показники вербального й невербального інтелекту за тестом Амтхауера менше 86 балів; показник творчого потенціалу за тестом Меде-Піорковського – менше двох речень.

З такими курсантами упродовж навчання в ЗВО необхідно проводити додаткову розвивальну роботу, спрямовану на покращання пізнавальних процесів, підвищення рівня вербального й невербального інтелекту, а також креативності.

До **другої** слід віднести курсантів, які за результатами дослідження параметрів 1 (Особливості провідних тенденцій), 2 (Особливості акцентуацій), 3 (Особливості характеру) продемонстрували показники *гіперстенічного* типу реагування (наведені у колонці «Показники, які свідчать про потребу в розвитку»): показники шкал 2; 3; 4 опитувальника ІТО становлять 9 балів; показники шкал 1 і 5 опитувальника Леонгарда становлять 19 балів; показники шкали сумлінності опитувальника ОВП менше 30 балів.

З такими курсантами упродовж навчання потрібно проводити психологічну роботу, спрямовану на зменшення імпульсивності й агресивності, формування толерантності до оточення, розвиток здатності контролювати емоції, правильно поводити себе в конфліктних ситуаціях тощо.

До **третьої** категорії слід віднести курсантів, які за результатами дослідження параметрів 1 (Особливості провідних

Питання психології

тенденцій), 2 (Особливості акцентуацій), 3 (Особливості характеру) продемонстрували показники *гіпостенічного* типу реагування (наведені у колонці «Показники, які свідчать про потребу в розвитку»): *показник шкали 7 опитувальника ІТО становить 9 балів; показники шкал 6 опитувальника Леонгарда перевищують 17 балів а шкали 7 перевищують 9 балів; показники шкали поступливості опитувальника ОВП перевищують 43 бали, показник шкали відкритості досвіду опитувальника ОВП – менше 23 балів.*

З такими курсантами упродовж навчання необхідно здійснювати психокорекційну роботу, спрямовану на розвиток упевненості в собі, формування адекватної самооцінки, розвиток комунікативних умінь, навичок роботи в колективі.

До **четвертої** слід віднести курсантів, які за результатами дослідження параметрів 4 (Мотиваційний профіль) і 5 (Рівень самоактуалізації) продемонстрували несприятливі показники (наведені у колонці «Показники, які свідчать про потребу в розвитку»): в мотиваційному профілі жодна з шкал, що відображують соціально-значущі мотиви професійного вибору (7; 10-12) не представлена на перших 4-х місцях; рівень самоактуалізації за опитувальником Джонса-Крендалла – менший 28 балів.

З такими курсантами потрібно проводити розвивальну роботу, спрямовану на вдосконалення структури мотивації вибору професії, формування мотивації досягнення, мотивації саморозвитку і творчості.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Таким чином, результати експериментального дослідження щодо вивчення й оцінки психологічної готовності особи до певної поліцейської діяльності на основі порівняльного аналізу психограм масових поліцейських професій дозволили встановити її найважливіші критерії і показники. При визначенні психологічної готовності особи до поліцейської діяльності психологу слід використовувати визначені критерії і показники, які представлені в таблиці 1, і на цій основі встановити, до якого виду діяльності поліцейський (курсант) найбільш схильний. Далі психологові необхідно віднести особу до певної категорії розвитку за характером індивідуальних особливостей: першої (потребує розвитку загальних здібностей), другої (потребує корекції гіперстенічних особистісних характеристик), третьої (потребує корекції гіпостенічних особистісних характеристик), четвертої (потребує корекції мотиваційної сфери). Також психологу важливо враховувати числовий показник колонки «Потребує розвитку» таблиці 2 і виходити з того, що психокорекційної і розвивальної роботи першочергово потребують курсанти, у яких цей показник перевищує 20%.

Використання пропонованої у статті методики оцінювання й вимірювання особливостей психологічної готовності особи допоможе психологам НПУ сформулювати обґрунтований прогноз щодо ефективності майбутньої професійної діяльності поліцейських при призначенні осіб на посади підрозділів НПУ, а також курсантів при виборі ними подальшої спеціалізації і тим самим значно підвищити ефективність психологічного супроводу службової діяльності поліцейських і навчання курсантів.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41 (від 09.10.2015). СТ.379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звертання 21.01.2019).
2. Барко В.І., Криволапчук В.О., Остапович В.П. Психолого-правові засади вдосконалення професійного відбору персоналу Національної поліції України. Психологічний часопис. Наук журнал. №1. Вип.21. 2019. С.22-40.
3. Барко В. І., Ірхін Ю. Б, Нещерет Т. В. та ін. Професіографічний опис основних видів діяльності в органах внутрішніх справ України / В. І. Барко, Ю. Б. Ірхін, Т. В. Нещерет та ін. – Київ : РВЦ КНУВС ; ДП «Друкарня МВС», 2007. 100 с.

4. Методики психологічної діагностики індивідуально-психологічних особливостей працівників Національної поліції України: методичні рекомендації / Криволапчук В.О., Сизоненко А.С., Остапович В.П., Барко В.І.; Київ: ДНДІ МВС України, 2020. с.
5. Професійно-психологічна готовність поліцейського до службової діяльності: науково-практичний посібник / В.П. Остапович, В.І. Барко, В.Г. Бабенко, Л.А. Кирієнко, І.І. Пампура, Н.Ю. Ярема; за ред. д-ра юрид. наук, проф. В.О. Криволапчука. – К.: ДНДІ МВС України, 2017. – 180 с.
6. Кобзар О. Ф. Поліцейська діяльність в Україні: адміністративно-правовий аспект: монографія / О. Ф. Кобзар. – Харків; Дніпропетровськ: Панов, 2015. — 316 с
7. Когут Я. М. визначення кола суб'єктів поліцейської діяльності / Я. М. Когут // Науковий вісник Львівськ. держ. ун-ту внутр. справ. – 2014. – № 1. – С. 173–180.
8. Лошицький М. В. Теоретико-правові засади адміністративно- поліцейської діяльності держави: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.07 / Лошицький Михайло Васильович; Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини «Україна». – К., 2014. – 403 с.
9. Професіограми за основними видами поліцейської діяльності: наук.-практ. посіб. / В.П. Остапович, І.О. Дубова, В.І. Барко та інші; за заг. ред. проф. В.О. Криволапчука. Київ: ДНДІ МВС України; ФОП Кандиба Т.П., 2018. 244 с.
10. Проневич О. С. Організаційно-правові засади діяльності поліції (міліції) Німеччини, Польщі та України: порівняльно- правовий аналіз: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук: спец. 12.00.07 / О. С. Проневич; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2011. – 36 с.
11. Bouchard C. Physical activity and health / C. Bouchard, S. N. Blair, W. L. Haskell. – Champaign: Human Kinetics, 2007. 410 p
12. Cochaine R. E., Tett R., L. Vandecreek. Psychological Testing and the Selection of Police Officers A National Survey. Criminal Justice and Behavior, 30(5):511-537 · October 2003. <https://www.researchgate.net/publication/247743668>
13. Dunnette M. D., Borman W. C. Personnel Selection and Classification Systems. Annual Review of Psychology. 1979. Vol. 30, No. 1. Pp. 477–525. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev.ps.30.020179.002401>
14. Ono, M., Sachau, D.A., Deal, W.P., Englert, D.R., Taylor, M.D. (2011). Cognitive Ability, Emotional Intelligence, and the Big Five Personality Dimensions as Predictors of Criminal Investigator Performance. Criminal Justice and Behavior, 38 (5): 471-91

References

1. Pro Natsionalnu politsiiu: Zakon Ukrainy vid 10.12.2015 № 889-VIII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2015. № 40–41 (vid 09.10.2015). ST.379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (data zvertannia 21.01.2019). (in Ukrainian)
2. Barko V.I., Kryvolapchuk V.O., Ostapovych V.P. Psykholoho-pravovi zasady vdoskonalennia profesiinoho vidboru personalu Natsionalnoi politsii Ukrainy. Psykholohichniy chasopys. Nauk zhurnal. №1. Vyp.21. 2019. S.22-40. (in Ukrainian)
3. Barko V. I., Irkhin Yu. B., Neshcheret T. V. ta in. Profesiiohrafichniy opys osnovnykh vydiv diialnosti v orhanakh vnutrishnikh sprav Ukrainy / V. I. Barko, Yu. B. Irkhin, T. V. Neshcheret ta in. – Kyiv: RVTs KNUVS; DP «Drukarnia MVS», 2007. 100 s. (in Ukrainian)
4. Metodyky psykholohichnoi diahnostryky indyvidualno-psykholohichnykh osoblyvostei pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy: metodychni rekomendatsii / Kryvolapchuk V.O., Syzonenko A.S., Ostapovych V.P., Barko V.I.; Kyiv: DNDI MVS Ukrainy, 2020. s. (in Ukrainian)
5. Profesiino-psykholohichna hotovnist politseiskoho do sluzhbovoi diialnosti: naukovo-praktychniy posibnyk / V.P. Ostapovych, V.I. Barko, V.H. Babenko, L.A. Kyriienko, I.I. Pampura, N.Iu. Yarema; za red. d-ra yuryd. nauk, prof. V.O. Kryvolapchuka. – K.: DNDI MVS Ukrainy, 2017. – 180 s. (in Ukrainian)
6. Kobzar O. F. Politseiska diialnist v Ukraini: administratyvno-pravovyi aspekt: monohrafiia / O. F. Kobzar. – Kharkiv; Dnipropet-rovsk: Panov, 2015. — 316 s (in Ukrainian)
7. Kohut Ya. M. vyznachennia kola subiektiv politseiskoi diialnosti / Ya. M. Kohut // Naukovyi visnyk Lvivsk. derzh. un-tu vnutr. sprav. – 2014. – № 1. – S. 173–180. (in Ukrainian)
8. Loshytskyi M. V. Teoretyko-pravovi zasady administratyvno- politseiskoi diialnosti derzhavy: dys. ... doktora yuryd. nauk: 12.00.07 / Loshytskyi Mykhailo Vasylyvych; Vidkryty mizhnarodnyi un-t rozvytku liudyny «Ukraina». – K., 2014. – 403 s. (in Ukrainian)
9. Profesiiohramy za osnovnymy vydamy politseiskoi diialnosti: nauk.-prakt.posib. / V.P. Ostapovych, I.O. Dubova, V.I. Barko ta inshi; za zah. red. prof. V.O. Kryvolapchuka. Kyiv: DNDI MVS Ukrainy; FOP Kandyba T.P., 2018. 244 s. (in Ukrainian)
10. Pronevych O. S. Orhanizatsiino-pravovi zasady diialnosti politsii (militsii) Nimechchyny, Polshchi ta Ukrainy: porivnialno- pravovyi analiz: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia dokt. yuryd. nauk: spets. 12.00.07 / O. S. Pronevych; Khark. nats. un-t vnutr. sprav. – Kh., 2011. – 36 s.

11. Bouchard C. Physical activity and health / C. Bouchard, S. N. Blair, W. L. Haskell. – Champaign : Human Kinetics, 2007. 410 p
12. Cochraine R. E., Tett R., L. Vandecreek. Psychological Testing and the Selection of Police Officers A National Survey. Criminal Justice and Behavior, 30(5):511-537 · October 2003. <https://www.researchgate.net/publication/247743668>
13. Dunnette M. D., Borman W. C. Personnel Selection and Classification Systems. Annual Review of Psychology. 1979. Vol. 30, No. 1. Pp. 477–525. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev.ps.30.020179.002401>
14. Ono, M., Sachau, D.A., Deal, W.P., Englert, D.R., Taylor, M.D. (2011). Cognitive Ability, Emotional Intelligence, and the Big Five Personality Dimensions as Predictors of Criminal Investigator Performance. Criminal Justice and Behavior, 38 (5): 471-91

Summary

Barko V.V. Candidate of Pedagogical Sciences (PhD),
Leading Researcher of State Research Institute
of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

Barko V. I. Doctor of Psychological Sciences,
Professor, Main Researcher of State Research
Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

Moiseieva O. E. Doctor of Psychological Sciences,
Professor of the Juridical Psychology Chair of the
National Academy of Internal Affairs

DIAGNOSIS OF LEVEL OF PSYCHOLOGICAL READINESS OF POLICE OFFICERS TO OFFICIAL ACTIVITY

Introduction. The article is devoted to the results of an experimental study to determine the psychological readiness of police officers and cadets of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine with specific training conditions for choosing a police specialization. Criteria and indicators of psychological readiness of the individual to choose one of the mass police professions (criminal investigation officer, patrol police officer; pre-trial investigation body; district police officer), which were developed in the process of large-scale psychographic research conducted in police officers from different units of the National Police. Psychograms were created on the basis of a systematic approach based on the usage of an optimal set of psychodiagnostic techniques, which made it possible to study the basic individual and personal characteristics of employees of the National Police of Ukraine. These psychological features determine the level of psychological readiness of a person for activities according to the criteria of general abilities, personal characteristics, motivational orientation.

Purpose. The purpose of the study is to develop a methodology for psychological diagnosis of psychological readiness of police officers and cadets of higher education institutions (HEI) of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine to a certain type of activity and choice of police specialization.

Methods. Psychodiagnostic study of police officers was carried out using the Ukrainian-adapted tests of Anthauer (testometric intelligence), Manoilova (emotional intelligence); Mede-Piorkowski (creativity); Questionnaires ITO Sobchik, leading trends), the Big Five Inventory (John, Naumann, Soto, characterological features), temperament structures OST (Rusalov), Richie-Martin (motivation structure), Jones-Krendall (level of self-actualization).

Originality. The article presents the results of a survey of a group of successful police officers. It is shown that policing has a number of common (invariant features), which are due to the specifics of this law enforcement activity, and their significant variability depending on the specific type of service activity. The article presents some features that are common to all types of policing, as well as the main differences in the basic criteria and indicators of psychological readiness of the individual to work. In determining a person's psychological readiness for policing, the psychologist should use certain criteria and indicators, which are presented in the study, and on this basis to determine which type of activity the police officer (cadet) is most prone to.

Conclusion. Based on the results obtained, conclusions were formulated on improving the mechanisms of psychological selection of police officers and their appointment to positions, as well as determining the psychological readiness of cadets for a particular police specialization.

Key words: National Police of Ukraine; psychological readiness; professionogram; individual characteristics; professional selection; psychological study.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.
Received/Поступила: 30.05.22.